VILDMARKEN

Av UPTON SINCLAIR

(Forts. fr. föreg. nr.)

Det rum, där dessa slakthänkar voro anpraktade, var icke uppvärmt; de där anställda männen kunde fullt ut lika gärna ha arbetat utomhus hela vintern. För resten, det fanns just intet överflöd på värme någonstans i byggnaden, utom i kokrummen och på dylika platser — och arbetarne här voro utsatta för de största risken av alla, ty närhälst de hade ärende till ett annat rum, måste de gå genom iskalla korridorer och ibland utan att hava någonting på sig ovan midjan än en underskjuorta utan ärmar. Stod man vid slakthänkarna, blev men betackt med blod, som fros fast; lutade man sig mot en pelare, fros man fast vid den, och lade man sin hand på ens kniblad, riskerade man att lämna skinnet kvar. Männen ombundo sina fötter med tidningar och gamla säckar; dessa genomdränktes av blod och fröso, genomdränktes igen o. s. v., tills på kvällsidan en var gick omkring i ett stort hylle, med fötter stora som en elefants. När basarna någon gång icke voro så uppmärksamma, kunde man få se arbetarne kasta upp sina fötter och fotlnolar i den ångande kroppen av en slaktad och uppskuren oxe, eller tvärsöver rummet störta sig fram till ledningsrören för varmt vatten. Det grymmaste av allt var, att nästan alla — alla namligen som begagnade knivar — voro förhindrade att nyttja handskar; deras armar vitnade av frost och deras händer blevo stelfrusna, och då inträffade förstås olyckshändelser. Luften blev dessutom fylld av ånga från det varma vattnet och det varma blodet, så att man inte kunde se fem fot framför sig. När då arbetarne rusade omkring med den skyndsamhet som krävdes, vid slakthänkarna, alla med slakterknivar, skarpa som rakknivar, i sina händer — ja, man måste räkna det som ett under att det inte blev flera människor slaktade än boskapsdjur.

Alla dessa obekvämligheter skulle de emellertid hava stått ut med, om det blott funnits en plats, där de kunnat intaga sin måltid. Jurgis var nödsakad att antingen äta sitt middagsmål mitt i den stank, vari han arbetat, eller också rusa i väg, som alla hans kamrater gjorde, till en av de hundra krogar, som utsträckte sina armar mot honom. Väster om slakterierna gick Ashland avenue fram, och här var en oavbruten rad av krogar — "Whiskyraden" som den kallades. I norr lopte 47de gatan, där det fanns ett halvt dussin mellan två tvärgator, och i den vinkel, som Ashland avenue och 47de gatan bildade låg "Whiskypunkten", ett område av 15 a 20 acres och innehållande en limfabrik och omkring 200 krogar.

Man kunde gå omkring här och välja. "Varm ärtsoppa och kokad kål i dag"; "Surkål och varma frankfurterkorvar. Stig in"; "Bönsoppa och stuvat lamm. Välkommen", stod det att läsa på anslag i fönstren eller under skyltarna. Alla dessa anslag voro avfattade på många språk; så omväxlade också namnen på samlingsplatserna, vilka i oändlighet varierade sina inbjudningar att besöka dem. Där var "Hemcirkeln" och "Det bekvämaa hörnet"; där voro "eldsidor" och "hjärtstenar", "nöjespalatser" och "underland", "drömslott" och "kärleksfröjder". Vad än de hette, var man säker på att de kallades "Föreningens huvudkvarter", och att de skyltade med en valkomsthälsning till den arbetande klassens män. Och där fanns alltid en varm järnkamin med en stol i närheten, och där funnos alltid några vänner att glamma och prata med. En dast ett villkor var knutet vid kvarstannandet på dessa platser — man måste dricka. Gick man in utan avsikt att fortära några drycker, blev man utan vidare utvisad, och gick man då med sakta steg, liksom man inte ville gå, kunde man gratis få sitt huvud sondertrasat av en ölbutelj. Men allesammans männen förstodo den tysta överenskommelsen och drucko. De trodde att de därigenom fingo någonting för ingenting, ty de behövde icke rekvirera mer än ett glas, och i kraft av detta kunde de stoppa i sig ett gott mål varm mat. Detta tillämpades icke alltid i praktiken; ty med ganska stor säkerhet fanns där en vän som bjöd, och sedan måste man ju bestå på denne. Sedan kunde det alltid komma in någon annan — och några glas var i alla fall gott för en man som arbetade styvt. När han kom tillbaka till arbetsplatsen, darrade han inte så på handen och han hade mera mod att gripa sig an med arbetet; enformigheten av detta, vilken gjorde honom så förskräckligt djurisk, plågade honom icke så; han hade lite ro medan han arbetade, och han fick en gladare syn på de omständigheter, i vilka han levde. På vägen till hemmet ville denna darrning komma över honom igen; och därför måste han avbryta vandringen en eller ett par gånger för att värma upp sig i den grymma kölden. Som det också fanns varma födoämnen att äta i denna krog, kunde han ju komma hem sent till kvällsmåltiden — eller inte komma hem alls. Och då kunde hans hustru begiva sig ut för att se efter vart han tagit vägen; och även hon kunde känna kylan. Kanske hon hade några av barnen i sällskap, och så kunde en hel familj drivas tillsammans i dryckenskap, som ett flodlopp driver nedåt strömmen. Liksom för att göra kedjan fullständig, betalade slakteriägarna sina arbetare med check och tillbakavisade varje anhållan om betalning i klingande mynt. Och var i Fläskpackarstaden kunde en arbetare få sin check utbytt mot reda mynt, om ej i en krog, där han kunde betala tillmötesgåendet genom att göra av med en del av pengarna?

För allt detta var Jurgis bevarad; ty han hade sin Ona. Han förtärde aldrig mer än ett glas öl vid middagstiden; och så fick han ryktet om sig att vara en butter kamrat; han var previs inte välkommen på krogarna och fick driva omkring från en till en annan. På kvällen gick han direkt hem, för att hjälpa Ona och Stanislovas, vilken förstnämnde han ofta tog till en spårvagn, för att hon skulle slippa att till fots begiva sig till hemmet. Och när han kommit hem, måste han kanske släpa sig fram långa stycken, för att komma stapplande tillbaka genom snödrivorna med en korg stenkol på ena axeln. Hemma var ej någon tilldragande plats — isynnerhet vintettiden. De hade endast varit i stånd att köpa en enda järnkamin, och den var liten; den visade sig ej stor nog att ens värma upp köket, när det var som kallast. Detta var svårt för Teta Elzbieta hela dagen, och för barnen när de ej kunde gå till skolan. På kvällen sutto de hopkrupna kring denna kamin, medan de åto sin på sina knän uppodukade kvällsvard. Jurgis och Jonas rökade sedan en pipa, varefter de alla gingo till sängs för att bli varma, sedan de för att inbespara kol släckt elden. Betraffande kölden gjorde de fruktansvärda ron. De sovo med alla kläderna på, overrockarna inbegripna; de lade över sig sängkläderna, för att spara de få gångkläder de ägde. Barnen sovo ihop i en och samma bädd, och kunde ändå inte hålla sig varma. De som lågo ytterst skälvde av köld och snyftade; de vältrade sig över de andra och försökte komma ned i mitten av bädden, vilket gav anledning till stridigheter dem emellan. Detta gamla hus med dess läckande lovartsidor var någonting helt annat än deras stugor i hemlandet med deras stora, tjocka väggar in- och utsides bestrukna med lera; den köld, som där nådde dem, var någonting levande, den var en gudomlighet som uppenbarade sig i rummet. De vaknade vid midnattstiden, då allt var svart; kanske de hörde det tjuta utanför, kanske där rådde dödstystnad — och det var nu dte värsta. De kunde känna, hur kölden kröp in genom springorna och sträckte fram mot dem sina isiga, dödsbringande fingrar. De hukade sig ned, smögo under "täcket" och försökte gömma sig undan kölden. Allt förgäves! Den kom och den kom, en gräslig företeelse, ett spöke, som fötts i fasans svarta hålor; en ursprunglig kosmisk makt, som dolde de fortappade själarnas kval, störtande ut till kaos och tillintetgörelse. Den var grym, järnhård; och timme efter timme kröpo de i dess våld, ensamma, ensamma. Ingen skulle höra dem, om de skreko högt; inge hjälp intet förbarmande! Så fortgick det till morgonen — då de trädde ut till en annan slitets dag, något svagare, något narmare den tid, då det skulle bliva deras tur att skakas ned från den levande mänsklighetens träd.

ÅTTONDE KAPITLET

Icke ens under denna förfärliga vinter upphörde hoppets fro att spira i deras hjärtan. Det var då som det stora äventyret hände Marija.

Bytet var Tamoszius Kuszleika, fiolspelaren. Alla skrattade åt dem, ty Tamoszius var liten och bräcklig, och Marija skulle kunnat taga honom upp och burit honom bzort under ena armen. Men det kanske var därför hon väckte hans förtjusning; den oblandade volymen av Marijas energi var överväldigande. Första kvällen, på brollopet, hade Tamoszius knappast tagit sina ögon från henne; och senare, när han kom att göra den upptäckten, att hon i själva verket hade ett litet barns hjärta, upphörde hennes stämma och kraftiga uppträdande att förskräcka honom och han fick den vanan att komma och göra henne sin uppvaktning på söndagseftermiddagarna. Det fanns ingen annan plats att taga emot främmande än i köket, mitt i familjen. Och Tamoszius satt där med sin hatt mellan knäna, utan att yttra mer än ett halvt dussin ord åt gången' och hans ansikte skiftade i rött, innan han kunde få fram dem. Till sist klappade Jurgis honom på sitt hjärtliga sätt på ryggen och ropade: "Kom nu, broder, och spela något för oss". Då lyste Tamoszius ansikte upp, han grep sin fiol, stack den under hakan och började spela. Och genast flammade hans själ upp och blev vältalig — det var nästan opassande, ty hela tiden voro hans ögon fästade på Barijas ansikte, tills hon blev röd i synen och slog ned sina ögon. Ingen kunde emellertid motstå Tamoszius musik; till och med barnen sutto tysta och undrande, och tårarna runno nedför Teta Elzbietas kinder. Det var en underbar företrädesrätt att så få tillträde till en genialisk människas själ, att tillåtas få andel i hennes innersta livs hänryckning och marter.

Andra fördelar tillföllo Marija genom denna vänskapsförbindelse — fördelar av mera substantiell natur. Folk betalade Tamoszius grova pengar för att han skulle komma och spela vid möten och parader av politisk natur; han inbjöds också till nöjestillställningar och fästligheter av enskild art; ty man visste väl, att han var så godmodig, att han ej kom utan att ha tagit fiolen med, och då kunde man få dansa efter dess toner. En gång tog han dristigheten till sig att fråga Marija, om hon ville åtföljа honom till en sådan nöjestillställning. Till hans stora förtjusning mottog Marija anbudet — och efter den betan gick han aldrig någonstans utan att ha henne med sig; och när fästligheten ägde rum hos någon av hans vänner, inbjöd han även de andra familjemedlemmarna. I alla händelser förde Marija en stor ficka full med kakor jämte smörgåsar med pålägg med sig hem till barnen, samt berättade om alla de goda saker hon själv haft om hand och konsumerat. Hon var vid dessa tillställningar tvungen att tillbringa sin mesta tid vid förfriskningsborden, ty hon fick ej dansa med någon med undantag av andra kvinnor och ålderstigna män. Tamoszius hade ett retligt temperament och plågades av vild svartsjuka; om en ogift man dristade sig slå sin arm om Marijas fylliga midja, kunde han vara säker på att orkestern spelade falskt.

Det var en stor hjälp för en person, som hela veckan måste släpa och slita, att kunna se framför sig en sådan vederkvickelse som dessa tillställningar voro på lördagskvällarna. Familjen var alltför fattig och den måste sorja för mycket för sitt uppehälle för att kunna formera många bekantskaper; i Fläskpackarstaden känner folket i regel endast sina närmaste grannar och kamraterna i samma arbetslokal, och därför liknar platsen en myriad byar i landsorten. Men nu fanns det en medlem i familjen, som tillåts fardas omkring och vidga sin horisont. Varje vecka blev det sålunda nya personligheter att tala om — huru den och den var kladd, var hon var anställd i; huru den och den unge mannen svikit sin flicka och gråtat med en annan samt vad som mellan de båda flickorna passerat; huru en gift man slagit sin hustru, gjort av med alla hennes förtjänster i dryckeslag och pantsatt hennes gångkläder. Många skulle föraktat ett sådant tal såsom varande idel sladder; men man måste ju tala om vad man vet.

Det var vid hemkomsten från ett bröllop en lördagskväll. Tamoszius fattade mod, satte ned sin fiollåda på gatan och uttalade sitt hjärtas mening. Och Marija tog honom i sina armar. Följande dag omtalade hon det hela för familjen; och hon ropade högt av lycka, ty, sade hon, Tamoszius var en älsklig man. Efter den stunden var je fiolen tolken för hans kärlek till henne men de sutto i timtal i köket lyckslige i varandras armar; det var en tyst överenskommelse mellan familjemedlemmarna att inte veta något av vad som tilldrog sig i det hörnet av huset.

De planerade för sitt giftermål till våren och tänkte göra i ordning på vinden och bo där. Tamoszius förtjänade mycket pengar, och så småningom betalade familjen sin skuld till Marija, så hon borde snart ha tillräckliga medel att börja med. Men det var ett aber, att hon var så orimligt godhjärtad; hon stod fast vid sin önskan att varje vecka göra av med en god del av sina pengar till uppköp av saker och ting som hon såg att familjens medlemmar behövde. Marija var i själva verket sällskapets kapitalist, ty hon var numera expert i kannmålning — hon fick i betalning 14 cents för 110 kannor, och hon kunde måla mer än två kannor i minuten. Marija kände så att säga, att hon hade si nhand på strupen, och grannskapet gav återljud av hennes fröjd.

Hennes vänner ruskade dock på huvudena och rådde henne att fara sakta fram; man kunde inte för alltid räkna så god tur — alltid kunde vidrigheter inträffa. Men på Marija voro råden förspillda, och hon fortsatte med att planera och drömma om alla de skatter, hon skulle ha för sitt hem. När därför slaget kom, var hennes sorg smärtsam att skåda.

Den kannfabrik inom slakteriområdet, där hon var anställd, stängdes! Marija hade lika snart väntat sig, att sole nskulle slockna — det väldiga etablissemanget hade för henne varit något som var besläktat med planeterna och årstiderna. Men nu var det stängt! Och man hade icke givit henne någon förklaring icke ens en dags notis; man hade helt enkelt en lördag på ett anslag tillkännagivit, att alla arbetarna samma eftermiddag skulle få sin slutvlöning och arbetet nedläggas åtminstone på en månad! Och det var alltsammans — hon hade mist sin anställning!

På Marijas fråga efter orsaken svarade de andra flickorna, att så brukade ske var gång brådskan med anledning av inträffade hälgdagar var över; därefter inträdde alltid ett stillastående. Ibland kunde fabriken efter någon kort tid börja sin verksamhet igen med halv tid'; men om något sådant visste man ej nu, blott så mycket att arbetet blivit nedlagt till frampå sommaren. Utsikterna voro dåliga för tillfället, ty magnaslaskarlarna, som arbetade i upplagsrummen, sade, att dessa voro upp till taket fyllda med kannor så att firman ej hade rum för en enda veckas fabrikation till. Och tre fjärdedelar av dessa män hade också fått sluta, vilket var ett ännu sämre tecken, ty det visade, att det ej fanns några beställningar att expediera. Kannmålningsarbetet var helt och hållet ett bedrägeri, sade flickorna; man var övermåttan glad, därför att man förtjänade 12 a 14 dollars i veckan och sparade hälften; men man måste ge ut alltsammans för att kunna leva den tid man var utan arbete, och på det sättet hade man i själva verket endast hälften så stor betalning som man tänkt sig.

Marija kom hem, och allidenstund hon var en person som ej kunde vara i stillhet utan fara för explosion, lagade hon så, att man där gjorde en stor husrengöring, varpå hon begav sig ut för att i Fläskpackarstaden söka en annan anställning att fylla luckan. Som nästan alla kannfabriker voro stängda och alla nyss avskedade flickor voro ute på jakt efter nytt arbete, är det ej svårt att förstå, att Marija sökte förgäves. Därpå tog hon sig för att försöka i handelsbodar och krogar, och när hennes anhållan om plats där slog slint, ginck hon omkring i de avlägsna trakterna nära stranden av Michigansjön, där rikt folk bodde i stora palatser. Där tiggde hon om något slags arbete, som kunde utföras av en icke-engelsktalande person.

Männen vid slaktbänkarna kände också verkningarna av samma affärsstockning, som berovat Marija hennes plats; men de kände dem på ett helt annat sätt, ett sätt, som slutligen kom Jurgis att begripa dem i all deras bitterhet. De stora slakterierna stängdes icke på samma gång som kannfabrikerna; men de började att arbeta med färre och färre timmar. Det hade alltid fordrats av rbetrne vid slaktbänkarna, att de skulle vara där redo till arbete kl. 7 på morgonen, ehuru där sällan eller aldrig fanns något att göra, förrän uppköparna ute på boskapsgårdarna gjort upp och några kreatur kommit över de "chutes", som förut omnämnts. Klockan blev ofta 10 eller 11, vilket i allas mening var ledsamt nog; men nu i den döda säsongen fingo arbetarne ibland ingenting att förrätta förrän sent på eftermiddagen. Och så måste de traska omkring på en plats, där Fahrenheits termometer kanske visade 20 grader under nollpunkten! I början kunde man få se dem springa eller ha halsbrytande upptåg för sig i sina försök att hålla sig varma; men innan dagen var till ända, blevo de alldeles genomkalla, utmattade och, när boskapen äntligen kom, så nästan förfrusna att det förorsakade dem plågor att röra sig. Då blev det i hast en febril brådska och det skoningslösa "pädrivandet" började!

Det var ibland veckor, då Jurgis kom hem efter en sådan dag som denna utan att kunna räkna sig till godo mer betalning än för två tímmars arbete, d. v. s. omkring 35 cents. Det var många dagar, när han ej fått arbeta mer än en halv timme, och andra när han ej fått arbeta alls. Arbetstiden var i medeltal sex timmar om dagen; det vill för Jurgis säga ungefär sex dollars i veckan. Och dessa sex timmars arbete utfördes sedan han fått stå vid slaktbänkarna sysslolos till kl. 1, kanske 3 eller 4 på eftermiddagen. Och så kunde det på slutet av dagen bli brådska med kreatur, som arbetarne skulle expediera innan de gingo hem. Då kunde de få arbeta vid elektriskt ljus till kl. 9 eller 10, ja, till och med till 12 eller 1, utan ett enda ogonblicks vila för att få en bit mat. Arbetarne ronte samma medlidande som kreaturen! Kanske uppköparne höllo inne med sina uppkop av kreatur för att få billigare priser — om de kunde skrämma de personer, som från landsorten sände vagnslaster med kreatur till Chicago, med att få dem att tro att de ejämnade köpa några den dagen, kunde de uppställa sina egna villkor för leverans och betalning. Av någon anledning översteg kostnaden för kreatursfodret på slakterierna område marknadspriset — och säljarne fingo ej medföra eget foder! Vidare väntades ett antal med kreatur lastade järnvägsvagnar anlända vid slutet av dagen; men de kunde på grund av de hopade snödrivorna på järnvägarna icke komma fram i tid. Och så ville slakteriägarne köpa kreaturen samma kväll för att få dem till billigare pris. Därpå tillämpades den järnhårda regeln: alla djur måste slaktas samma dag de blivit köpta! Det tjänade ingenting till att göra invändningar häremot — den ena delegationen efter den andra hade uppvaktat principalerna — blott för att få det svaret, att detta var en regel och att det icke fanns ringaste utsikt att den bleve förändrad. Och så blev det. På julaftonen arbetade Jurgis till nära klä 1 följande morgon, och på juldagen var han vid slaktbänkarna kl. 7 f. m.

Allt detta var illa nog, men det var ändå icke det värsta; detta var, att efter allt hårt arbete, en man utfört, fick han inte betalt för mer än en del. Jurgis hade en gång varit bland dem, som gjorde narr åt den tanken, att dessa väldiga företag kunde bedraga sina arbetare; och nu fick han erfara den bittra ironien i det faktum, att det var just deras storlek som satte dem i stånd att ostraffat göra så. En av reglerna vid slaktbänkarna var, att om en arbetare kom en minut för sent, drogs en timmes avlöning av. Detta var ekonomiskt, ty han fick inte stå och vänta tills timmen var slut, utan måste genast hugga i med arbetet. Om han å andra sidan kom för tidigt, fick han ingen betalning för sitt förtidsarbete, ehuru det ofta hände, att basarna satte arbetet i gång tio eller femton minuter innan visslan gick. Samma sak upprepades på kvällarna; de betalade ej för e ndel av en timme, s. k. bruten tid. En man kunde arbeta fulla femtio minuter, men om arbetet då var slut, så att timmen ej kunde fyllas, fick han inte betalt. På så vis blev slutet på varje dag ett slags lotteri — en kamp, som var nära att bryta ut i öppet krig, mellan basarna och arbetarna, i det de förre sökte påskynda arbetet, de senare tänja ut det. I kamratkretsen lade Jurgis basarna detta förhållande till last, men för att säga sanningen var det icke alltid deras fel; ty slakteriägarne höllo basarne i ständig fruktan att bli avskedade — och när en man var i fara att bliva efter på slakteriägarnes arbetsmåttstock, vad var lättare än att hinna upp det försummade genom att en stund låta arbetslaget arbeta "för kyrkan"? Detta var en rå kvickhet bland arbetarne, varpå Jurgis måste söka förklaring. Gamle Jones var mycket intresserad av missionsverksamhet, och närhälst arbetarne hade någon riktigt föraktlig sysselsättning för hand, brukade de blinka åt varandra och säga: "Nu arbeta vi för kyrkan".

En av konsekvenserna av allt detta var, att Jurgis ej längre blev förvånad, när han hörde arbetarne tala om att sträva för sina rättigheter. Han kände sig nu redo att strida själv, och när den irländske delegaten från slakteribiträdenas fackförening för andra gången besökte honom, mottog han honom i en helt annan sinnesstämning. En underbart god idé av arbetarne syntes det nu Jurgis vara att förena sig för att på så sätt bjuda slakteriägarne spetsen och besegra dem. Jurgis undrade, vem som först kommit att tänka härpå; och när han fick veta, att det var något vanligt, att arbetarne gjorde så i Amerika, fick han den första antydningen om vad mening det ligger i uttrycket "ett fritt land". Delegaten förklarade för honom att allt berodde på, att alla gingo in i fackföreningarne och höllo tillsammans, och då förklarade sig Jurgis villig att göra vad på honom ankomme. Innan månaden förflutit, hade familjens alla arbetande medlemmar sina fackföreningskort och buro stolt och öppet de av de särskilda föreningarne i form av knappar stadgade tecknen. En hel vecka kände de sig övermättan lyckliga, ty de tänkte, att medlemskapet av en fackförening medförde ett slut på alla deras besvärligheter.

Men det dröjde ej mer än tio dagar efter det Marija ingått som medlem i sin fackförening, förrän den kannfabrik, där hon var anställd, stängdes; och den olyckan gjorde dem stumma av förvåning. De kunde icke begripa, varför icke föreningen förekommit detta, och första gången Marija besökte dess möten, stod hon upp och höll ett tal rörande denna sak. Det var ett affärsmöte vars förhandlingar leddes på engelska, men det gjorde Marija detsamma. Hon sade vad hon bar inom sig, och alla ordförandens klubbslag, allt larm och oväsen i möteslokalen förmådde ej nedtysta henne. Hon yttrade ej ett ord om sina egna ledsamheter, hon sjöd av vrede över orättvisorna i allmänhet, hon sade rent ut sina tankar om slakterierna och om en värld, där sådana missförstållanden som i slakterierna fingo frodas. Medan det ännu skakade lokalen av hennes vildiga stämma, satte hon sig och svarkade sig med solfjädern; och mötesdeltagarna lugnade sig och började diskutera valet av en protokollsekreterare.

(Forts.)

EN PROFAN

(Forts. från sid. 3)

var utdriven..... Molin stod en stund kvar försänkt i envisa och förvirrade drömmar om den bortförde, som så grymt hade gäckat honom och som dock alltjämt väckte hans medlidande, han visste knappt varför. Han kunde inte få ur sina tankar att han var en av de fortryckta och tillbakaträngda, en av dem som törsade efter ljus och frihet.

Sedan gick Molin hem. Men han trivdes ingenstades. Han gick åter ut och drev omkring i staden, på de trangsta gatorna, i de mörkaste gränderna. Hans blick nådde icke så högt som till husens höga gavlar, knappt till de små blanka fönsterruorna. Hans hjärta var oändligt sorgset, och han kunde inte ordna sina tankar, inte hålla styr på sina fantasier. Det kändes tomt, det var tungt att leva; olust och tvivelsjuka fick makt över honom, förbittrade hela hans varelse. Åter och åter ljod det inom honom: "för stor tro på människorna..... för stor tro..... människorna få inte tro på varandra, inte älska varandra..... Ha, vad är det då att leva! Vad är framtiden, vad människosläktets lycka? Han kände att hans högtbyggda tro på människans ljusa och lyckliga framtid vacklade och skulle falla. Han började dunkelt ana att det s. k. folket, de tryckta och undanskjutna, inte i en handvändning skulle kunna tillägna sig och njuta kulturens frukter. Han stannade med klappande hjärta och munnen och ögonen vidöppna då den tanken slog ned i honom, att hans skimrande tro på utvecklingen och mänskligheten saknade duglig grund, att man byggde osäkert på medlidande, även på det stora medlidandet att man fick inte strö ut kulturskatter som man delade ut allmosor till fattiga. Å, det var inte så enkelt och lätt som en stackars ung idealist drömde! Ånej, det var inte så enkelt och lätt att leva..... om man inte fick tro.

Han vankade gata upp och gata ned, hans trötta tankar gingo vilse, hans ögon sågo inte utan stirrade torra och glanslösa efter flyende fantom, hans fötter snubblade på gatstenarna. Till slut vacklade han in på vinstugan "Zum roten Fuchse". Där blev han sittande hela kvällen, hörde föga av gästernas stoj under källarvalven, nästan borta i tobaksrökens gråa dimmor, hade glasen än fulla än tomma inför sig på bordet.

På kvällen leddes han hem av källarmästarens dräng. Medan den gula månen gick över hustaken och lyste hans stapplande steg, försäkrade han drängen, att den röde räven var en listig tjuv, som stulit bort solen och satt månen i stället. Och han upprepade i många skilda tonarter och ändligt många gånger, att vetande och tro är som hund och katt.

Men drängen bara skrattade åt honom.

WHEN USING WILSON'S FLY PADS
READ DIRECTIONS CAREFULLY AND FOLLOW THEM EXACTLY
Mycket mera effektiv än klibbiga flugfängare. Ren att hantera. Säljes av apotekare och specerihandlare överallt.

Dr. Philip A. Eckman
Skandinavisk Tandläkare
Tändernas vård
får icke försummas, om ni önskar behålla eder goda hälsa. Det har bevisats att alla svåra sjukdomar komma av dåliga eller försummade tänder. — Jag står med nöje till eder tjänst och vill giva eder alla råd jag kan och vill undersöka edra tänder gratis.
TÄNDER UTDRAGAS SMÄRTFRITT
ALLT ARBETE GARANTERAS
Dr. PHILIP A. ECKMAN
Manitoba Hall Block.
293 Portage Ave., Winnipeg, Man.

Hudar Pälsverk Ull
Om ni önskar snabb betalning för och största förtjänsten på edra pälsverk, hudar, ull etc., skeppa dem till
Frank Massin
Efterskrif priser och fraktsedlar.
BRANDON, - - , - - MAN.

Ellen Key och Östgöta nation

Öppet svar till östgötarna och Gurli Linder.

Först vill jag tacka den senare emedan hon kom mig att inse ett mycket missvisande uttryck i mitt svar till östgota nation. Visst har hon rätt i att jag — med orden "min första svenska hedersbetygelse" — menade den första officiella. Det var just min rörda tacksamhet till ungdomen jag med de orden ville betona. Och det var först hennes invändning, som väckt mig på tanken att orden kunde synas som en grov otacksamhet mot all den enskilda godhet som kommit mig till del! Detta var så långt från mig att den möjligheten inte ens kom mig i tankarna. Visst har hon rätt i att det nog fanns en understrom i svaret. Man har väl inte varit "varg i veum" under nära tre tiotal år utan att de saren lätt gå upp. Och detta torde för henne — och kanske andra — ha skymtat fram i mitt alls icke för offentligheten ämnade svar. Dess huvudinnehåll var dock något helt annat: nämligen att jag höll på med en ny bok, som jag ämnar tillägna ungdomen, men det blir en — "farlig" bok igen! Och således vore det mycket oredligt att nu i maj ta emot en hedersbevisning som de unga om ett halvår få ledsamt av!

Detta var mitt väsentliga svar. Att jag har en — från min far ärvd — olust för offentlig "heder" är också sant. Han led mer när han blev patrugad Nordstjärnan än av alla de anfall han fick bära.

Det är således icke otacksam glömska av alla de mångfaldiga uttryck av godhet jag mottagit som föranlett mina ord. Vad jag söker bli — Goethelärjunge — kan ingen vara, som ej med honom sätter tacksamheten bland de elementära tecknen på mänskligt sinnelag! Den ljuva lyckan att få tacka väks av allt — från och med barnets blomma till och med de unga östgötarnas stora hedersbetygelse! Men man har ju även rätt att taksamt avböja en gåva som gör emot ens väsens art att mottaga? Och annan innebörd hade icke mitt avböjande svar.

Kära östgötar, om jag sårat er, söken att förstå — ty då kunnen I även förlåta! När man hunnit så högt upp i åren som jag blir man samvetsgrann — kanske för samvetsgraann — om sanning I allt! Det vore ej i samklang med den inre redligheten att ta emot en heder den de hedrande kanske senare torde ångra. Och sedan jag nu ånyo sagt eder mitt ärligt menade tack — och om igen motiverat mitt ärligt menade nej — vill jag sluta med ett nytt tack till Gurli Linder, som givit mig anledning att säga dessa förklarande ord. Hon gjorde därmed en väntjänst, som fullt skattas av vännen.

Ellen Key.

P. S. Jag glömde betona att jag alls ej följt Strindbergs föredöme! Som jag varken visste att han blivit hedersmedlem, ej häller att han avsagt sig äran, kan jag försäkra att jag varken nu eller någonsin följt hans exempel!

EN FIN FÅGEL

Kunden: — Kan den här papegojan tala?

Fågelhandlaren: — Nej, men hon tänker så mycket mer.

HOPP OCH FRUKTAN

— Hur står det till med er man, fru Andersson?

— Ja, det är svårt att säga, herr Andersson. Doktorn säger, att om han lever till i morgon, finns det någon förhoppning, men gör han inte det, så fruktar han det värsta.

Ständigt sjuklig. Herr Wm. Kunke i Libertyville, Ill., skriver: "Jag var standigt sjuklig och medicinerade och sökte läkare jämt och samt, men det gjorde mig intet gott, förrän jag började använda Dr. Peters Kuriko, som snart botade mig". Detta örtpreparat är välbekant som ett botemedel för blodet och konstitutionen och förfelar aldrig att göra gott. Ingen apoteksmedicin. Skriv till Dr. Peter Fahrney & Sons Co., 2501 Washington Blvd., Chicago, Ill.

Levereras tullfritt i Canada.

ECZEMA SPECIFIC
botar fullsändigt eksem, salt Rehum, barbers itch, revorm, gamla sår, brand och kylsår, rfost bits, black heads, förgiftningar från gräs eller färger och många andra hudsjukdomar. Min skabbsarva botar skabb, klåda,fnask, seven years eller prairie itch på några dagar. Har botat tusentals personer på de senaste 25 åren. Sänd per post för $1.75, 2 askar för $3.00.
S. ALMKLOV, skandinavisk apotekare
Box S. Cooperstown, - N. Dakota.

ANDERSON & OSLINE
193 Chalmers Ave. Tel. St. John 472
Utför all slags byggnads- och reparationsarbete, cement, "plastering", skorstensbyggnad och snickeriarbete. Ritningar, kostnadsförslag på begäran. Arbete från landsorten mottages med nöje.
Ingen "job" för liten och ingen för stor.

OMSKAPANDE AV AUTOMOBILRINGAR
Styng, sandblåsor, explosioner, kantskärningar och många andra ringsjukdomar permanent botade genom bättre vulkanisering.
The Tire Exchange Ltd.
Omskapande Fabriksvägen
525 PORTAGE AVE., WINNIPEG
Folk utanför staden, sänd edra ringar till oss!

FREDA SIMONSON
Concert Pianist
and
Teacher of Pianoforter
Late pupil of Milan Sokoloff.
Studio: 522 Dominion Street,
Phone Sh. 3573.

KRÄFTA
och tumorer framgångsfullt behandlade (borttagna) utan knif eller smärta. Allt arbete garanteras. Kom eller efterskrif fri sanatoriebok.
DR. WILLIAMS SANATORIUM,
3023 University ave.,
Minneapolis, Minn.

JACKSON BROS.
Juvelerar- och Guldsmedsaffär.
Speciellt uppmärksammas postorders.
UR- och JUVELREPARATIONER.
9962 Jasper Ave., East
Tel. 1747, Edmonton, Alta.

Skandinavisk Advokat
Olaf Conrad Boness B. A.
Barrister och Solicitor av Albertas högsta domstol.
Kontor: 111—112 Adams Bldg., mitt emot Ramsey's Store, Edmonton, Alta.

VACKRA SILKESRESTER
för "Crazy Patchwork"
Ett mycket fint urval av sidenbitar av god storlek för att göra täcken, soffakuddar, dynor etc. Stort försökspaket endast 25c., 5 paket för en dollar.
PEOPLES SPECIALTIES CO.
P. O. Box 1836 Winnipeg.

Edra ögon
Ett hälsosamt, rensande, uppfriskande och helande Lotion-Murine för rodnad, ömhet, granulation, klåda ögon och ögonlock. 2 droppar efter biografbesök, automobilresor och golf skola vinna edert förtroende. Fråga eder apotekare efter Murine, då edra ögon kräva vård. M-13,
Murine Eye Remedy Co., Chicago

GOOD TO EAT
CATELLI'S MILK MACARONI
HEALTHFUL APPETIZING SATISFYING